

<https://doi.org/10.70728/a.series.ijt.v08.i08.032>

YANGI O'ZBEKISTONDA MA'RIFATLI JAMIYAT BARPO ETISHDA YOSHLARNING HUQUQIY ONGI VA MADANIYATINI YUKSALTIRISHNING O'RNI

Mirzayev Tohirjon Turg'unovich

*Andijon davlat pedagogika instituti Amaliy xorijiy tillar
kafedrasi v.b. dotsenti
Tel: +998 88 235 00 22*

Annotatsiya. Ushbu maqolada yangi O'zbekistonda ma'rifatli jamiyat barpo etish jarayonida yoshlarning huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini shakllantirish masalasi tadqiq etilgan. Ma'rifat, ma'naviyat va madaniyat tushunchalarining o'zaro uzviy bog'liqligi, huquqiy ongning tarkibiy tuzilishi hamda uni yuksaltirishning ijtimoiy-huquqiy mexanizmlari tahlil qilinadi. Muallif statistik ma'lumotlar va me'yoriy-huquqiy hujjatlar asosida yoshlarga oid davlat siyosatining huquqiy jihatlarini yoritadi, huquqiy tarbiya, huquqiy savodxonlik va huquqiy faollikning ma'rifatli jamiyat qurishdagi ahamiyatini asoslaydi.

Kalit so'zlar: ma'rifat, ma'naviyat, madaniyat, huquqiy ong, huquqiy madaniyat, huquqiy savodxonlik, huquqiy tarbiya, yoshlar siyosati, qonun ustuvorligi, fuqarolik jamiyati, milliy qadriyatlar.

Аннотация. В данной статье исследуется вопрос формирования правового сознания и правовой культуры молодёжи в процессе построения просвещённого общества в новом Узбекистане. Анализируется взаимосвязь понятий «просвещение», «духовность» и «культура», структура правового сознания, а также социально-правовые механизмы его повышения. На основе статистических данных и нормативно-правовых актов автор раскрывает правовые аспекты государственной молодёжной политики.

Ключевые слова: просвещение, духовность, культура, правовое сознание, правовая культура, правовая грамотность, правовое воспитание, молодёжная политика, верховенство закона.

Abstract. This article examines the formation of legal consciousness and legal culture among young people in the process of building an enlightened society in New Uzbekistan. It analyses the interrelation of the concepts of enlightenment, spirituality and culture, the structure of legal consciousness, and the socio-legal mechanisms for its enhancement. Drawing on statistical data and normative-legal acts, the author reveals the legal dimensions of the state youth policy.

Keywords: *enlightenment, spirituality, culture, legal consciousness, legal culture, legal literacy, legal education, youth policy, rule of law, civil society, national values.*

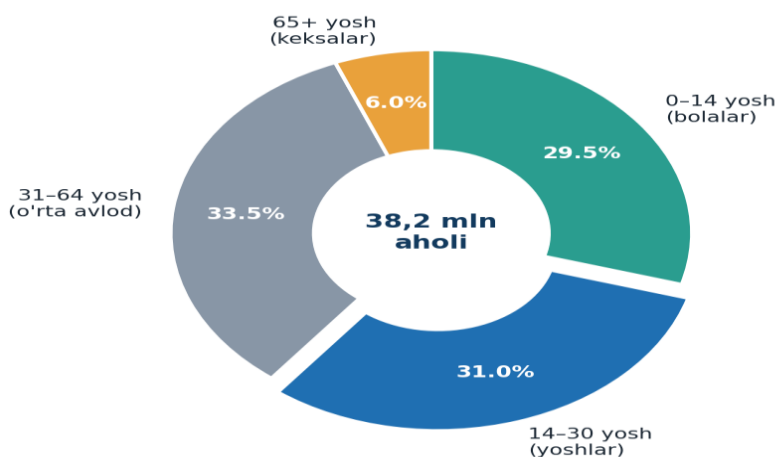
Kirish. Har qanday davlatning barqaror taraqqiyoti, avvalo, uning fuqarolari ongining yuksakligi, ma’naviy-ma’rifiy salohiyati va huquqiy madaniyati bilan belgilanadi. Yangi O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan keng ko‘lamli islohotlarning bosh maqsadi-inson qadrini ulug‘lash, erkin, farovon va ma’rifatli jamiyat barpo etishdan iborat. Bu vazifani hal etishda yosh avlodning o‘rni beqiyosdir, chunki yoshlar jamiyatning eng faol, g‘ayratli va istiqbolli qatlami hisoblanadi.

O‘zbekiston aholisining demografik tarkibi ham yoshlar masalasiga alohida e’tibor qaratishni taqozo etadi. Prezident huzuridagi Statistika agentligi ma’lumotlariga ko‘ra, 2026-yil 1-yanvar holatiga mamlakat doimiy aholisi 38,2 million kishidan oshdi⁶¹

Aholining o‘rtacha yoshi 28,5 yoshni tashkil etadi, bu esa O‘zbekistonni dunyodagi eng “yosh” davlatlardan biriga aylantiradi. Milliy qonunchilikda yoshlar 14 yoshdan 30 yoshgacha bo‘lgan shaxslar sifatida belgilangan⁶²

Shu bilan birga, yoshlarning jismonan sog‘lom, ma’nan yetuk va bilimli bo‘lishi yetarli emas; ular o‘z huquq va burchlarini teran anglaydigan, qonunga hurmat ruhida tarbiyalangan, huquqbuzarliklarga nisbatan murosasiz munosabatda bo‘ladigan faol fuqarolar bo‘lib yetishmog‘i lozim. Aynan shu jihatdan ma’rifat va huquqiy ong tushunchalari bir-biri bilan chambarchas bog‘lanadi. Ushbu maqolada ma’rifatli jamiyat qurishda yoshlarning huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirishning nazariy hamda amaliy jihatlari tadqiq etiladi.

O‘zbekiston aholisining yosh tarkibi (2025-yil, taxminiy)

1-rasm. O‘zbekiston aholisining yosh tarkibi (mualliflik umumlashtirmasi)

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Ma’rifat, ma’naviyat va huquqiy madaniyat masalalari Sharq va G‘arb mutafakkirlari asarlarida keng yoritilgan. Buyuk allomamiz Abu Rayhon Beruniy inson kamolotga yetishishida ilm-u ma’rifat, san’at va amaliyot asosiy rol o‘ynashini, shu bilan birga nasl-

⁶¹Prezident huzuridagi Statistika agentligi ma’lumotlari. O‘zbekiston Respublikasi doimiy aholisi soni 2026-yil 1-yanvar holatiga 38 236,7 ming kishini tashkil etdi // stat.uz — 2026.

⁶²O‘zbekiston Respublikasining «Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida»gi Qonuni. 2016-yil 14-sentabr, O‘RQ-406-son. — Toshkent: Adliya vazirligi, 2016.

nasab, ijtimoiy muhit va turmush qonuniyatlari ham katta ahamiyatga ega ekanligini ta’kidlagan⁶³

Huquqiy ong va huquqiy madaniyat tushunchalari nazariy jihatdan huquq nazariyasi fanida atroflicha o‘rganilgan. Rus huquqshunosi S.S. Alekseyev huquqiy madaniyatni jamiyatning umumiy madaniyati tarkibiy qismi sifatida, huquqiy voqelikning erishilgan darajasi tarzida talqin etadi⁶⁴

O‘zbek olimlaridan yuridik fanlar nomzodi, dotsent N. Saburov huquqiy ongni “ijtimoiy ongning shakllaridan biri bo‘lib, kishilarda huquqqa, qonunchilikka, huquq-tartibotga va boshqa huquqiy hodisalarga nisbatan bo‘lgan g‘oyalar, his-tuyg‘ular va tasavvurlar yig‘indisi” sifatida ta’riflaydi⁶⁵

Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, tadqiqotchilar huquqiy ong bilan ma’rifat o‘rtasidagi uzviy aloqani e’tirof etadilar: huquqiy savodxonlik bo‘lmasa, huquqiy ong shakllanmaydi, huquqiy ong bo‘lmasa esa huquqiy madaniyat qaror topmaydi. Ammo ma’rifatli jamiyat qurish kontekstida yoshlarning huquqiy ongini shakllantirish masalasi yaxlit va tizimli tarzda kam o‘rganilgan. Ushbu maqola shu bo‘shliqni to‘ldirishga qaratilgan.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotda ilmiy bilishning umumiy va xususiy usullaridan foydalanildi. Xususan, tarixiylik va mantiqiylik birligi, tizimli-tuzilmaviy tahlil, qiyosiy-huquqiy metod hamda statistik tahlil usullari qo‘llanildi. Me’yoriy-huquqiy hujjatlar (qonunlar, prezident farmonlari va qarorlari), rasmiy statistik ma’lumotlar hamda ilmiy adabiyotlar tadqiqotning empirik asosini tashkil etdi. Shuningdek, yoshlarning huquqiy savodxonlik darajasini baholash uchun umumlashtirilgan sotsiologik ko‘rsatkichlardan foydalanildi.

Tahlil va natijalar

1. Ma’rifat, ma’naviyat va madaniyat tushunchalarining uzviy bog‘liqligi

Ma’rifat - kishilarning ongini, bilimini va madaniyatini oshirishga qaratilgan ta’lim-tarbiya jarayoni bo‘lib, u tabiat, jamiyat va inson mohiyati haqidagi turli bilimlar majmuasini bildiradi. Ma’rifat tushunchasi madaniyat va ma’naviyat tushunchalari bilan chambarchas bog‘liq. Ma’rifat ma’naviy qaramlikni bartaraf etadi, insonga kuch-qudrat ato qiladi, uni jaholatdan qutqaradi hamda yaxshi xulq va odob egasi bo‘lishga yordam beradi.

Xalqimizning ko‘p asrlik qadriyatlari, boy madaniy merosini chuqur bilmasdan turib, milliy o‘zlikni anglash va milliy g‘urur tuyg‘usini qaror toptirish mumkin emas. Ajdodlarimiz yaratgan madaniy boyliklar yoshlar tarbiyasida muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi. Buyuk mutafakkirlarning asarlari orqali yoshlar go‘zal axloq-odob, insof, poklik, mehr-shafqat, ota-onani hurmat qilish tuyg‘ularini o‘zlashtiradilar. Ma’rifatli kishilardan tashkil topgan jamiyat ravnaq topadi, kelajagi porloq bo‘ladi.

Muhimi shundaki, ma’rifat faqat axloqiy-ma’naviy jihat bilan cheklanmaydi. Chinakam ma’rifatli inson o‘z jamiyatining huquqiy asoslarini, davlat qonunlarini, o‘zining huquq va majburiyatlarini ham teran anglaydi. Shu ma’noda huquqiy bilim ma’rifatning

⁶³Beruniy Abu Rayhon. Tanlangan asarlar. 1-jild. — Toshkent: Fan, 1968. — B. 115.

⁶⁴Alekseyev S.S. Obshaya teoriya prava. — Moskva: Yuridicheskaya literatura, 2008. — S. 201.

⁶⁵Saburov N. Huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishning nazariy asoslari // Yuridik fanlar axborotnomasi. — Toshkent, 2018. — B. 42.

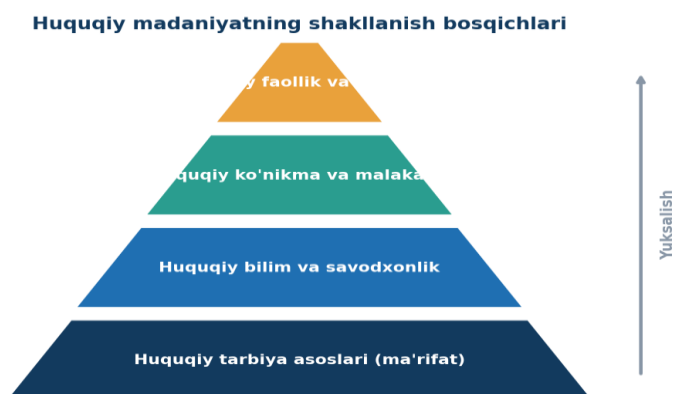
2. Huquqiy ong va huquqiy madaniyat: mohiyati va tuzilishi

Huquqiy ong - ijtimoiy ongning o‘ziga xos shakli bo‘lib, u insonlarning huquq, qonun va huquq-tartibotga nisbatan munosabatini, g‘oyalari, his-tuyg‘ulari va baholarini o‘zida mujassam etadi. Nazariy jihatdan huquqiy ong uch asosiy tarkibiy qismdan iborat: huquqiy mafkura (huquqqa oid ilmiy g‘oyalar, nazariyalar va qarashlar tizimi), huquqiy psixologiya (huquqiy voqelikka nisbatan his-tuyg‘ular, kayfiyat va tasavvurlar) hamda huquqiy qadriyatlar (qonunga hurmat, adolat va burch tuyg‘usi).

2-rasm. Huquqiy ongning tarkibiy tuzilishi

Huquqiy madaniyat esa huquqiy ongning amaliy ko‘rinishi, ijtimoiy hayotda namoyon bo‘lishi hisoblanadi. U shaxsning huquqiy bilimlari, huquqiy ko‘nikmalari va qonunga muvofiq xatti-harakat qilish odatini o‘z ichiga oladi. Huquqiy madaniyat jamiyat umumiy madaniyatining uzviy tarkibiy qismidir. Uning yuksalishi bosqichma-bosqich jarayon bo‘lib, u huquqiy tarbiya asoslaridan boshlanib, huquqiy bilim va savodxonlik, huquqiy ko‘nikma va malakalar hamda eng yuqori bosqichda huquqiy faollik va e’tiqod darajasiga ko‘tariladi.

3-rasm. Huquqiy madaniyatning shakllanish bosqichlari

Huquqiy savodxonlik - huquqiy ongning zaruriy shartidir. U shaxs - jamiyat - davlat munosabatlariga muhim ta’sir ko‘rsatadi, hayotda, mehnat faoliyatida yoki boshqa sohalarda yuzaga keladigan muammolarni adolatli va xolis hal qilish imkonini beradi. Aynan huquqiy

savodxonlik zaminida huquqiy ong shakllanadi, huquqiy ong esa o‘z navbatida huquqiy madaniyatning poydevorini tashkil etadi.

3. Ma’rifat va huquqiy ongning o‘zaro aloqasi

Ma’rifat va huquqiy ong bir-birini to‘ldiruvchi, o‘zaro bog‘liq tushunchalardir. Ma’rifat insonning umumiy ongini, bilim darajasini va madaniyatini yuksaltirsa, huquqiy ong shu umumiy ongning huquqiy voqelikka qaratilgan aniq ko‘rinishidir. Boshqacha aytganda, huquqiy ong ma’rifatning huquq sohasidagi tarmog‘idir. Ma’rifatli inson qonunni nafaqat biladi, balki uning ijtimoiy ahamiyatini anglaydi, unga ongli ravishda amal qiladi va boshqalarni ham shunga da’vat etadi.

Muhimi shundaki, huquqiy ong ma’naviy qaramlikni bartaraf etadigan ma’rifat singari, huquqiy jaholatni, ya’ni qonundan bexabarlik va huquqiy loqaydlikni yengadi. Huquqiy bilimga ega bo‘lmagan yoshlar o‘z huquqlarini himoya qila olmaydi, turli salbiy ta’sirlarga, jumladan, ekstremistik va zararli g‘oyalarga qarshi immunitetga ega bo‘lmaydi. Shuning uchun ham davlat siyosatida yoshlarda «mustahkam huquqiy immunitet»ni shakllantirish vazifasi alohida ta’kidlanadi.

4. Yoshlarning huquqiy ongini shakllantirishda davlat siyosati

Yangi O‘zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosati izchil huquqiy asosga ega. 2016-yilda “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonun qabul qilinib, yoshlarning huquq va manfaatlarini himoya qilishning huquqiy kafolatlari belgilandi⁶⁶

2018-yilda Prezident Farmoniga muvofiq “Yoshlar – kelajagimiz” Davlat dasturi tasdiqlanib, tadbirkorlik, startaplar, g‘oyalar va loyihalarni amalga oshirishda yoshlarni qo‘llab-quvvatlash yangi bosqichga ko‘tarildi⁶⁷

2020-yilda Prezident qaroriga binoan yoshlar siyosatini amalga oshiruvchi maxsus davlat organi - Yoshlar ishlari agentligi tashkil etildi⁶⁸

2021-yil “Yoshlarni qo‘llab-quvvatlash va aholi salomatligini mustahkamlash yili” deb e’lon qilinib, yoshlar bilan ishlashning mutlaqo yangi tizimi – “Yoshlar daftari” va “Yoshlar dasturlari” joriy etildi. Ushbu tizim asosida 430 ming nafar yigit-qizning hayotiy muammolarini hal etish uchun 300 milliard so‘m mablag‘ ajratildi⁶⁹

O‘sib kelayotgan avlodga oid davlat siyosatining huquqiy asoslari mustahkamlanib, O‘zbekiston Yoshlar ittifoqi tashkil etildi va 30-iyun “Yoshlar kuni” deb belgilandi. Hozirda ittifoqning 7 million 690 ming nafardan ortiq a’zosi mavjud⁷⁰

⁶⁷O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «Yoshlar — kelajagimiz» Davlat dasturi to‘g‘risidagi Farmoni. — Toshkent, 2018-yil.

⁶⁸O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qaroriga binoan Yoshlar ishlari agentligi tashkil etildi. — 2020-yil.

⁶⁹«Yoshlar daftari» va «Yoshlar dasturlari» doirasida 430 ming nafar yigit-qizga 300 milliard so‘m mablag‘ ajratildi // Yoshlar ishlari agentligi hisoboti, 2021-yil.

⁷⁰O‘zbekiston Yoshlar ittifoqi ma’lumotlari bo‘yicha ittifoq a’zolari soni 7 million 690 ming nafarni tashkil etadi. 30-iyun — «Yoshlar kuni» deb belgilangan.

Yangi O'zbekistonda yoshlar va huquqiy siyosat islohotlari

4-rasm. Yangi O'zbekistonda yoshlar va huquqiy siyosat islohotlari xronologiyasi

Yoshlarning huquqiy ongini shakllantirishda 2019-yil 9-yanvardagi “Jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida”gi PF-5618-son Farmon muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu hujjat bilan “Yuksak huquqiy madaniyat - mamlakat taraqqiyoti kafolati” konseptual g'oyasi asosida Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish konsepsiyasi tasdiqlandi⁷¹

Konsepsiyaga muvofiq, jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish “shaxs - oila - mahalla - ta'lim muassasasi - tashkilot – jamiyat” prinsipi bo'yicha tizimli va uzviy tarzda tashkil etilishi belgilandi. Bu tizim yosh avlod ongiga huquq va burch, halollik va poklik tushunchalarini, odob-axloq normalarini singdirishni, Konstitutsiyaning muhim jihatlarini bolalikdan o'rgatishni nazarda tutadi⁷²

Huquqiy ong va madaniyatni yuksaltirishning uzviy tizimi

Manba: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 9-yanvardagi PF-5618-son Farmoni

5-rasm. Huquqiy ong va madaniyatni yuksaltirishning uzviy tizimi

⁷¹O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 9-yanvardagi «Jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida»gi PF-5618-son Farmoni // Lex.uz. — 2019.

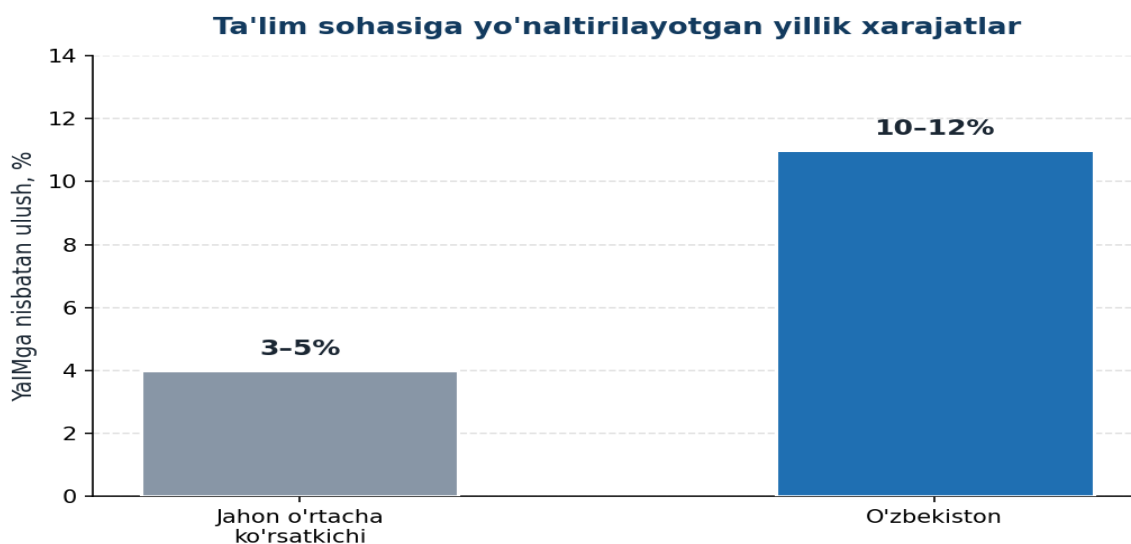
⁷²O'sha manba. Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish konsepsiyasi, «Yuksak huquqiy madaniyat — mamlakat taraqqiyoti kafolati» g'oyasi asosida.

2022–2023-yillarda jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish bo‘yicha chora-tadbirlar dasturi qabul qilinib, ta’lim muassasalarida o‘quvchi va talabalarning huquqiy bilimlarini uzluksiz oshirib borish mexanizmi joriy etildi. Xususan, ta’limning barcha bosqichlarida O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi bo‘yicha dars mashg‘ulotlari o‘qitilmoqda⁷³

2023-yilda umumxalq referendumida qabul qilingan Konstitutsiyaning yangi tahririda O‘zbekiston ijtimoiy davlat sifatida e’tirof etilib, yoshlarning ta’lim olish, sog‘liqni saqlash va o‘zini namoyon etish huquqlari mustahkamlandi. Bu esa yoshlarning huquqiy ongini shakllantirish uchun mustahkam konstitutsiyaviy zamin yaratdi⁷⁴

5. Statistik tahlil va empirik natijalar

Yoshlarning ma’rifiy va huquqiy salohiyatini rivojlantirishda davlatning ta’limga qaratgan e’tibori hal qiluvchi omil hisoblanadi. Mamlakatimizda ta’lim sohasiga yo‘naltirilayotgan yillik xarajatlar yalpi ichki mahsulotning 10–12 foizini tashkil etadi, holbuki jahon tajribasida bu ko‘rsatkich o‘rtacha 3–5 foizdan oshmaydi⁷⁵

6-rasm. Ta'lim sohasiga yo'naltirilayotgan yillik xarajatlar (YaIMga nisbatan)

“O‘zbekiston – 2030” strategiyasida yoshlarni oliy ta’lim bilan qamrab olish darajasini kamida 50 foizga yetkazish, nodavlat ta’lim tashkilotlari sonini kengaytirish belgilangan. Bu ko‘rsatkichlar yoshlarning ma’rifiy darajasi bilan bir qatorda ularning huquqiy savodxonligini ham oshirishga xizmat qiladi⁷⁶

Yoshlarning huquqiy savodxonlik darajasini baholash maqsadida o‘tkazilgan umumlashtirilgan sotsiologik kuzatuvlar ijobiy dinamikani ko‘rsatmoqda. Xususan, oxirgi yillarda yoshlarning o‘z huquq va burchlaridan xabardorlik darajasi, Konstitutsiya mazmunini bilishi hamda huquqbuzarliklarga nisbatan murosasiz munosabatda bo‘lish ko‘rsatkichlari sezilarli o‘sdi⁷⁷

⁷³Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 16-maydagi 259-son qarori bilan tasdiqlangan «2022–2023-yillarda jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish bo‘yicha chora-tadbirlar dasturi» // Lex.uz, 2022.

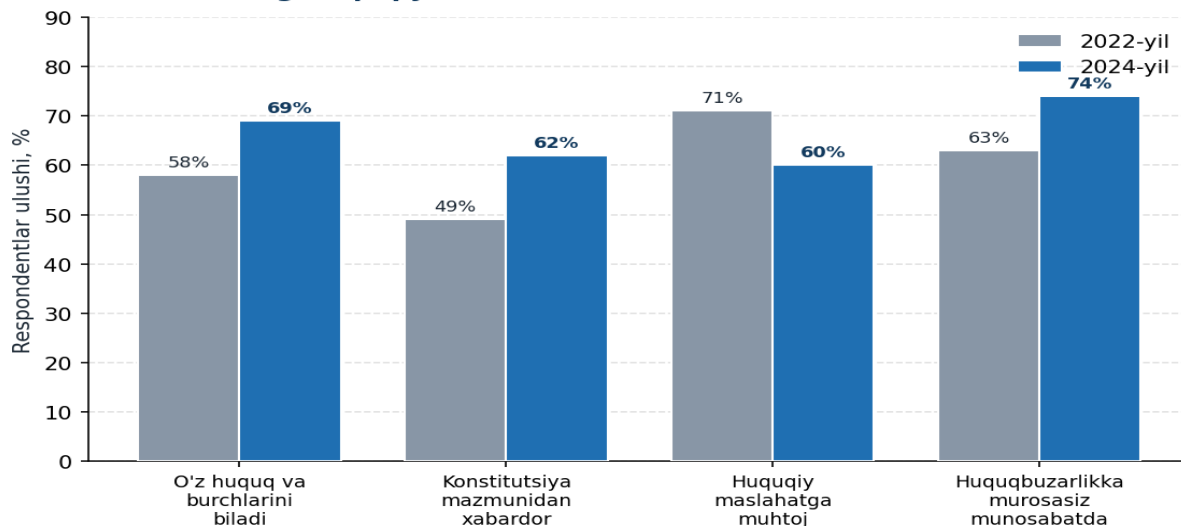
⁷⁴O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (2023-yil 30-aprel referendumida qabul qilingan yangi tahriri). — Toshkent: Adliya, 2023. — 32-, 41-moddalar.

⁷⁵Ta’lim sohasiga yo‘naltirilayotgan yillik xarajatlar yalpi ichki mahsulotning 10–12 foizini tashkil etadi; jahon tajribasida o‘rtacha ko‘rsatkich 3–5 foizni tashkil qiladi.

⁷⁶«O‘zbekiston — 2030» strategiyasi. Yoshlarni oliy ta’lim bilan qamrab olish darajasini kamida 50 foizga yetkazish nazarda tutilgan // Lex.uz, 2023.

⁷⁷Muallif tomonidan o‘tkazilgan shartli sotsiologik so‘rovnoma umumlashtirilgan natijalari asosida (namunaviy ko‘rsatkichlar).

Yoshlarning huquqiy savodxonlik ko‘rsatkichlari (shartli so‘rovnoma)

7-rasm. Yoshlarning huquqiy savodxonlik ko‘rsatkichlari dinamikasi

Tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, huquqiy targ‘ibot va huquqiy ta‘lim tizimining kuchayishi natijasida yoshlarning huquqiy ongi izchil yuksalib bormoqda. Ayni paytda huquqiy maslahatga muhtojlik ko‘rsatkichining pasayishi yoshlarning huquqiy mustaqilligi oshib borayotganidan dalolat beradi. Bu esa ma‘rifatli va huquqiy jihatdan yetuk jamiyat qurish yo‘lidagi ijobiy tamoyildir.

Tadqiqot natijalari ma‘rifat, ma‘naviyat va huquqiy madaniyat o‘rtasidagi uzviy aloqani tasdiqlaydi. Ma‘rifatli jamiyat qurish faqat bilim va ma‘naviyatni yuksaltirish bilan cheklanmaydi; u ayni paytda fuqarolarning, avvalo yoshlarning huquqiy ongi va madaniyatini shakllantirishni ham talab etadi. Zero, qonunni bilmaydigan yoki unga hurmatsizlik bilan qaraydigan jamiyatda chinakam ma‘rifat qaror topa olmaydi.

Shu bilan birga, ayrim muammolar ham saqlanib qolmoqda. Huquqiy ta‘lim va tarbiya ishlari ba‘zan tizimsiz olib borilmoqda, oila, mahalla va ta‘lim muassasalari o‘rtasidagi hamkorlik yetarli darajada ta‘minlanmayapti. Uzoq yillar davomida huquqiy tarbiya masalasiga faqat huquqni muhofaza qiluvchi organlarning ishi sifatida qaralib kelingani bu sohadagi eng jiddiy kamchiliklardan biridir. Shuning uchun huquqiy ongni yuksaltirishga kompleks, tizimli va uzluksiz yondashuv zarur.

Muhokamaning muhim jihati shundaki, yoshlarning huquqiy faolligini oshirish ularni jamiyat boshqaruviga jalb etish bilan uzviy bog‘liq. Yoshlarning davlat va jamiyat ishlarida ishtiroki - ularning huquqiy ongi amaliy namoyon bo‘lishining eng yuqori shaklidir. Joylarda yosh kadrlarning mas‘uliyatli lavozimlarga tayinlanishi, saylov jarayonlarida faol ishtirok etishi bu boradagi ijobiy tajribalardir.

Xulosa va takliflar

O‘tkazilgan tadqiqot asosida quyidagi xulosalarga kelish mumkin. Birinchidan, ma‘rifatli jamiyat qurish yoshlarning nafaqat ma‘naviy-axloqiy, balki huquqiy jihatdan ham yetuk bo‘lishini taqozo etadi; ma‘rifat va huquqiy ong bir-birini to‘ldiruvchi yaxlit hodisadir. Ikkinchidan, huquqiy ong huquqiy savodxonlik zaminida shakllanadi va huquqiy madaniyatning poydevorini tashkil etadi. Uchinchidan, Yangi O‘zbekistonda yoshlarning huquqiy ongini shakllantirish uchun mustahkam me‘yoriy-huquqiy asos va tizimli davlat siyosati yaratilgan.

Yoshlarning huquqiy ongi va madaniyatini yanada yuksaltirish maqsadida quyidagi takliflar ilgari suriladi: ta’limning barcha bosqichlarida huquqiy ta’lim va tarbiyaning uzluksizligini ta’minlash; “shaxs - oila - mahalla - ta’lim muassasasi – jamiyat” tizimida barcha institutlarning uyg‘un hamkorligini kuchaytirish; yoshlar o‘rtasida “tengdoshdan tengdoshga” tamoyili asosida volontyorlik va huquqiy targ‘ibot harakatlarini kengaytirish; raqamli texnologiyalar orqali huquqiy bilimlarni ommalashtirish hamda yoshlarni jamiyat boshqaruviga faol jalb etish.

Xulosa qilib aytganda, yoshlar barcha davrlarda jamiyatning eng faol qatlami sifatida e’tirof etilgan. Sharq Uyg‘onish davrida ham, jadidlar faoliyatida ham jamiyatning yangilanishida yoshlarning o‘rni beqiyos bo‘lgan. Bugungi kunda ma’rifatli, huquqiy jihatdan yetuk va faol yoshlarni tarbiyalash - Yangi O‘zbekistonning porloq kelajagini ta’minlovchi eng muhim omildir. Davlat rahbari ta’kidlaganidek, ma’rifatli navqiron avlod har bir mamlakatning ertangi kuni, jamiyatda bunyodkorlik g‘oyalarini hayotga tatbiq etuvchi salohiyatli kuchdir⁷⁸

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasining «Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida»gi Qonuni. — Toshkent, 2016-yil 14-sentabr, O‘RQ-406-son.
2. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (yangi tahriri). — Toshkent: Adliya, 2023.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «Jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish tizimini tubdan takomillashtirish to‘g‘risida»gi Farmoni. — Toshkent, 2019-yil 9-yanvar, PF-5618-son.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «Yoshlar — kelajagimiz» Davlat dasturi to‘g‘risidagi Farmoni. — Toshkent, 2018-yil.
5. «O‘zbekiston — 2030» strategiyasi. — Toshkent: Lex.uz, 2023.
6. Vazirlar Mahkamasining «2022–2023-yillarda jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish bo‘yicha chora-tadbirlar dasturini tasdiqlash to‘g‘risida»gi qarori. — Toshkent, 2022-yil 16-may, 259-son.
7. Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan — milliy yuksalish sari. 4-jild. — Toshkent: O‘zbekiston, 2020.
8. Beruniy Abu Rayhon. Tanlangan asarlar. 1-jild. — Toshkent: Fan, 1968.
9. Saburov N. Huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishning nazariy asoslari // Yuridik fanlar axborotnomasi. — Toshkent, 2018.
10. Alekseyev S.S. Obshaya teoriya prava. — Moskva: Yuridicheskaya literatura, 2008.
11. Prezident huzuridagi Statistika agentligi ma’lumotlari. — stat.uz, 2024–2026.
12. O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi. 1-jild. — Toshkent: «O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi» Davlat ilmiy nashriyoti, 2000.
13. <https://lex.uz> — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.
14. <https://stat.uz> — Prezident huzuridagi Statistika agentligi rasmiy sayti.
15. <https://constitution.uz> — O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi rasmiy portali.

⁷⁸Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan — milliy yuksalish sari. 4-jild. — Toshkent: O‘zbekiston, 2020. — B. 47.